

Statsråd Ingvil Smines Tybring-Gjedde
Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Vår ref.:

Deres ref.:

Dato:
11.04.2019

Vedrørende behandlingen av Dokument 7:2 (2018-2019)

Kontroll- og konstitusjonskomiteen har for tiden til behandling Dokument 7:2 (2018-2019) - særskilt melding fra EOS-utvalget om ulik praksis for sikkerhetsklarering av personer med tilknytning til andre stater.

I NOU 2016:19 Samhandling for sikkerhet, fremgår det i punkt 10.6.1 at «Den individuelle og konkrete helhetsvurderingen lovgivningen legger opp til, er i enkelte veiledninger og rundskriv erstattet med en mer skjematisk tilnærming til hvordan klareringssaker skal avgjøres.» I tillegg fremgår det av NOU'en punkt 10.6.3 når det gjelder praktiseringen av unntaket om 10 års personhistorikk, at rundskrivene som beskriver hvordan unntakene skal forstås «har en mer restriktiv og skjematisk tilnærming enn lov- og forskriftsreguleringen skulle tilsi».

Komiteen viser også til dom fra Oslo tingrett av 25. oktober 2018, hvor dette var tema.

For å få en bredere innsikt i problematikken ber komiteen om å få oversendt/tilgang til de graderte rundskrivene/veiledningene som omhandler klarering av personer med tilknytning til andre stater.

Komiteen ønsker også en nærmere redegjørelse om det forestående arbeidet som gjøres med utarbeidelse av nye veiledninger, praksisnotater og erfaringsarkiv mv. som kan ha betydning for komiteens videre behandling av saken.

Med vennlig hilsen
Kontroll- og konstitusjonskomiteen

Dag Terje Andersen
komitéleder

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Samfunnssikkerhetsministeren

Stortinget - Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
19/2047 - VKA

Dato
03.05.2019

Svar på henvendelse fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen ang. særskilt melding til Stortinget fra EOS-utvalget - dokument 7:2 (2018-2019) – Ulik praksis for sikkerhetsklarering av personer med tilknytning til andre stater

1.1 Bakgrunn

Jeg viser til brev av 11.04.2019 fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende særskilt melding til Stortinget fra EOS-utvalget – dokument 7:2 (2018-2019) – ulik praksis for sikkerhetsklarering av personer med tilknytning til andre stater.

Komiteen viser i sitt brev til NOU 2016:19 Samhandling for sikkerhet, hvor det fremgår i punkt 10.6.1. at «Den individuelle og konkrete helhetsvurderingen lovgivningen legger opp til, er i enkelte veiledninger og rundskriv erstattet med en mer skjematisk tilnærming til hvordan klareringssaker skal avgjøres» og at det i punkt 10.6.3 hva gjelder praktiseringen av unntaket om 10 års personhistorikk, fremgår at rundskrivene som beskriver hvordan unntakene skal forstås «har en mer restriktiv og skjematisk tilnærming enn lov- og forskriftsreguleringen skulle tils». Komiteen viser også til dom fra Oslo tingrett av 25. oktober 2018.

Jeg ønsker først å understreke at sikkerhetsklarering er et avgjørende forebyggende sikkerhetstiltak, som sammen med andre sikkerhetstiltak skal motvirke trusselen fra blant annet fremmed etterretning og insidere i virksomhetene. Jeg forstår Kontroll- og konstitusjonskomiteens brev som spørsmål om hvilke tiltak som er iverksatt for å bøte på manglende likebehandling i saker hvor personen har tilknytning til andre stater.

Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) er nasjonal fagmyndighet for personellsikkerhet.

Under følger en redegjørelse for tiltak NSM har iverksatt for å bedre rettssikkerhet for den enkelte, blant annet ved økt fokus på likebehandling, samtidig som det viktige samfunnsopdraget med riktig bruk av sikkerhetsklarering som virkemiddel, ivaretas.

1.2 Status i arbeidet med nye veiledninger og håndbøker

Vedlagt dette brevet er notat om NSMs råd- og veiledningsmaterieil til ny sikkerhetslov. Notatet ble oversendt Forsvarsdepartementet og Justisdepartementet 25.04.19, og viser samlet status for arbeidet i NSM. Når det gjelder råd- og veiledningsmaterieil knyttet til personellsikkerhet, viser notatet følgende:

- *Veiledning i sikkerhetslovens kapittel 8 og bestemmelser om personellsikkerhet* ble oversendt FD 05.03.19
- *Veiledning i innsyn i klareringsaker* ble oversendt FD 08.03.19.

Det er ventet at disse veiledningene vil bli ferdigstilt før sommeren.

I tillegg er følgende håndbøker planlagt utgitt:

- *Håndbok for klareringsmyndigheter* (tidligere omtalt som veiledning). Hoveddelen av denne planlegges ferdigstilt i mai 2019. Den vil suppleres med ytterligere temakapitler fortløpende. Håndboken er pt. gjenstand for en gjennomgang for å sikre at den er avstemt mot nytt regelverk og veiledningene som nevnt ovenfor.
- *Håndbok vurdering av sikkerhetsmessig betydning av land/område*. Planlegges ferdigstilt i mai 2019.
- *Håndbok i forebygging av innsidetrusselen* (herunder grunnprinsipper for personellsikkerhet). Planlegges ferdigstilt innen utgangen av 2019. Deler av denne er planlagt utgitt som Håndbok i autorisasjon i mai 2019.

1.3 Status i arbeidet med erfaringsarkiv

NSM har utviklet et erfaringsarkiv. Dette er foreløpig ikke publisert for klareringsmyndighetene. Årsaken til dette er at det er nødvendig å avstemme sakene opp mot nytt regelverk og de nye veiledningene for å sikre at erfaringsarkivet reflekterer gjeldene regelverk og lovgivers intensjon. På grunn av at forskriftene medførte vesentlige endringer på enkelte områder innenfor personellsikkerhet, vil dette arbeidet ta noe tid. Erfaringsarkivet planlegges publisert innen utgangen av oktober 2019.

1.4 Status i arbeidet med praksisnotat

En rapport om bruk av praksisnotat vil ferdigstilles 31.05.19. NSM vil i samarbeid med klareringsmyndighetene vurdere hvordan praksisnotat skal implementeres i saksbehandlingen, og på dette grunnlag beslutte bruken av praksisnotat innen utgangen av 2019.

1.5 Andre tiltak NSM har iverksatt eller planlagt iverksatt for å styrke fagmyndighetsrollen, herunder å bidra til likebehandling og kvalitet

1.5.1 Reduksjon av antall klareringsmyndigheter

Antallet klareringsmyndigheter er redusert. Dette er iverksatt, og fikk full effekt fra januar 2019. Reduksjon av antall klareringsmyndigheter fra 44 til i hovedsak to store gjør at NSM som fagmyndighet kan målrette sine aktiviteter på mer effektiv måte enn før. Dette innebærer videre en vesentlig styrking av kvalitet og likebehandling på tvers av klareringsmyndighetene.

1.5.2 Organisatoriske og ressursmessige grep i NSM

NSM gjennomførte i 2017 og 2018 organisatoriske og ressursmessige tiltak for å styrke rollen som fagmyndighet og for å få ned saksbehandlingstiden på klagesaker. Effekten av dette er blant annet bedre kapasitet og gjennomføringsevne knyttet til råd og veiledning til klareringsmyndigheten.

1.5.3 Etablering av en felles informasjonsportal for klareringsmyndigheten

NSM åpnet i mars 2019 ut en ny informasjonsportal for klareringsmyndighetene på gradert plattform. Informasjonsportalen gir mulighet for en mer effektiv kommunikasjon mellom NSM og klareringsmyndighetene og fungerer som en delingsplattform hvor all relevant veiledningsmateriale, håndbøker, landvurderinger mv. er å finne.

1.5.4 Etablering av ulike fagfora mellom NSM og klareringsmyndighetene

NSM vil i løpet av mai/juni 2019 etablere ulike arbeidsgrupper og fora mellom NSM og klareringsmyndighetene for å bidra til kvalitet og likebehandling i klareringssakene. Ett slikt tiltak er et likebehandlingsforum.

1.5.5 Kurs

NSMs kurs innenfor personellsikkerhet er som følger:

- Kurs for klareringsmyndighetene, del I og II
- Kurs i gjennomføring av sikkerhetssamtaler, del I og II
- Kurs i bruk av det elektroniske saksbehandlingssystemet MIMIR
- Kurs for autoriserende virksomheter

NSMs kursportefølje innenfor personellsikkerhet må revideres som følge av nytt regelverk og nye veiledninger. Dette arbeidet er planlagt gjennomført høsten 2019, med ferdigstillelse 31.12.2019. De første kursene etter nytt regelverk vil avholdes våren 2020. NSM vil gjennomføre tilpasset kurs for klareringsmyndighetene høsten 2019 dersom dette er nødvendig.

1.5.6 Kontinuerlig utvikling av kildegrunnlaget

Nytt regelverk hjemler bruk av nye kilder i personkontrollen. NSM har satt i gang et arbeid for å implementere nye kilder i prioritert rekkefølge. NSM vil i løpet av juni 2019 ha utarbeidet en nærmere plan og prioritering for videreutvikling av kildegrunnlaget.

1.5.7 Kontinuerlig utvikling av saksbehandlingsverktøyet MIMIR

Det foregår en kontinuerlig utvikling av saksbehandlingsverktøyet MIMIR. NSM har videre iverksatt en rekke initiativ knyttet til digitalisering av klareringsprosessen.

Komiteen har også bedt om å få oversendt de graderte rundskrivene som omhandler klarering av personer med tilknytning til andre stater. Et slikt gradert rundskriv oversendes i egen gradert forsendelse.

Med hilsen

Ingvil Smines Tybring-Gjedde

Vedlegg: 1